

A ruházati anyagi fegyelem alakulása, erősítésének feladatai és módszerei az MN 6025 csapatnál

Gyimesi Károly alezredes

A honi légvédelmi csapatoknál a ruházati anyagokban az utóbbi években mind nagyobb összegben keletkeztek károk. Az 1972-77-es gazdálkodási időszakban a ruházati anyag vagyonértékének évente mintegy 0,8%-a károkozás miatt ment veszendőbe. Az állapotért való felelősség szükségessé tette, hogy a ruházati szolgálatot érintő káresetek kapcsán mélyrehatóan megvizsgáljuk az okokat, a megszüntetés lehetőségét, a megelőzés feladatait, melyekről az olvasót ezen cikk keretében tájékoztatom.

Az elmúlt években kialakult helyzet elemzése

Az utóbbi években egyes alakulatoknál súlyos ruházati anyagi jellegű rendkívüli események következtek be. Az 1972-es évtől 12 ruházati rendkívüli esemény történt. Ezekből a Katonai Bíróság 7 esetben egység ruházati raktárban mintegy 190 000 Ft értékű, 3 esetben önálló kis alegységnél 200 000 Ft-on felüli károkozás miatt folytatott le tárgyalást. Parancsnoki hatáskörben évente mintegy 5000 fő káresetében folyt eljárás. Az egy főre eső kár összege átlagban 80,- Ft volt. Ezen belül a 12,- Ft és a 140,- Ft közötti érték károsodása volt tapasztalható. A károkozás mintegy 60%-ban a személyi használatra kiadott cikkféleségeknél, 30-32%-ban az alegység szolgálatvezetők ruházatkészletében, 8-10%-ban pedig a laktanya ruházati raktárban következett be.

A nagyösszegű ruházati károk keletkezésének fő okait vizsgálva a következők állapíthatók meg:

- a szükséges intézkedések a hasonló esetek megelőzés céljából időben nem történtek meg. Ennek következménye volt, hogy egy-egy alakulatnál jelentős károk egymás után következtek be;

- a legtöbb káresetek az alapvető gazdálkodási szabályok megsértése, illetve be nem tartása miatt következtek be;

- az alacsony követelménytámasztás, a nem kielégítő szakmai ismeret is a nagyösszegű ruházati károk forrásává vált;

- a számvitelben történt lemaradás, a gazdasági folyamatoktól elmaradó nyilvántartás is az esetek nagyobb részében előidézte a hiányok keletkezését. Hasonló gondot okozott az utóbbi időben mind gyakoribb bizonylat nélküli ruházati anyagmozgatás, amely nagymértékben elősegítette az anyagi fegyelem lazulását;

– az esetenként előírt kötelmek teljesítését igazoló fiktív leltárívek adatainak a nyilvántartásból történt átmásolása, a szabálytalanságok elkendőzése tovább növelte a károk összegét. Hasonló okként jelentkezett a személyi állomány mozgatásához szükséges áthelyezési, vezénylési okmányok készítésének elmulasztása, melynek következménye, hogy egyre több volt az ilyen jellegű ruházati hiány;

– a tényleges igényeken túl képzett raktári készletek a tárolás gondja mellett még gazdálkodási problémát is okoznak, ami szintén az anyagi fegyelem lazulásának forrása volt;

– a ruházati anyagok tárolása, megőrzése feltételeinek biztosítása és rendje terén számos szabálysértés volt tapasztalható. A raktárak kulcsait munkaidőn túl kulcsdobozban nem adták le az ügyeleti szolgálatnak. A biztonságos raktározás feltételeire – egy-két kivételtől eltekintve – nem fektettek kellő hangsúlyt. A laktanyába és onnan történő ruházati anyagszállítást nem ellenőrizték rendszeresen. Mindez károk keletkezéséhez vezetett;

– a külső és belső ellenőrzések nem voltak eléggé differenciáltak. A vizsgálatok nem a leggyakrabban hiányzó cikktípusokra irányultak. A sorállomány egy része a polgári életben, a fiatalok között divatos cikkeket a katonai szolgálat alatt „szerezte” be. E jelenségre a csapatoknál nem kellően reagáltak. A sok el tudajdonítás károk keletkezéséhez vezetett;

– az utóbbi években több praktikus és könnyen hozzáférhető ruházati cikk a polgári életben jól használhatóvá vált, az alegység szolgálatvezetők között pedig jó eszköznek bizonyult. Ez a jelenség főleg olyan laktanyákban volt tapasztalható, amelyekben a katonai fegyelem lazaságai más területen is bekövetkeztek;

– problémáink okozati összefüggésben vannak azzal is, hogy kevés a jól felkészült ruházati szolgálatvezető és raktárvezető. A fiatal szakemberek gyakorlati életbe való bevezetését, irányítását több egységnél harmadrendű kérdésként kezelik. A rosszul értelmezett nagyvonalúság, az úgynevezett kis ügyek figyelmen kívül hatása szintén az eseményt képező ruházati kárügyek növekedését vonta maga után;

– a ruházati szolgálatvezetői állomány egy része nem érzi át személyes felelősségét a szolgálat egészéért. Az eseményekre időben nem reagálnak, a periférikus területeken jelentkező hibákra, hiányosságokra késve figyelnek fel, melyek igen rövid idő alatt elterjedve rendkívüli eseményekhez vezetnek. Gyakori tapasztalat, hogy a mulasztásoknak felelőseit nem találják meg, mert a vizsgálatok nem elég részletesek. Gyakori a pontatlanság;

– a gazdálkodó egységek és alegységek a középírányítók által megfogalmazott feladatokat a sajátosságaikra lebontva sok esetben képesek a gyakorlatban megoldani;

– a megőrzési feltételek a személyi állomány részére kiadott ruházati anyagok vonatkozásában még nem mindenhol oldódtak meg. A csapatok 40⁰/₀-a nem rendelkezik a használatra kiadott ruházati és felszerelési cikkek tárolására, megőrzésére alkalmas szekrényvel. Ez is hozzájárult a károk keletkezéséhez;

– nem jobb a helyzet fehérműcsere feltételeinek biztosításánál sem. A katonai részére a szükséglet szerinti csere feltételei még nem minden alegységnél állnak rendelkezésre.

Végül befolyásoló tényező, hogy a kezdeti sikertelenség a fiatal ruházati szolgálatvezetőkre, raktárosokra szinte bénítólag hat. Az események hatására meghátrálva a régi, elavult megcsontosodott, kincstári megoldásokhoz nyúlnak, ezek pedig ma már nem alkalmazhatók eredményesen.

Az egyes szolgálati személyek felelőssége az anyagi fegyelem megjavításában

A nagyösszegű ruházati károk keletkezésének okait sokféleképpen lehet magyarázni, de megszüntetni csak a ruházati szolgálat minden szakterülete maradtékalan ismeretével és ellátásával lehet. Jogosan vetődik fel a kérdés: kinek mi a felcllőssége a károk keletkezésénck megakadályozásában?

Az egyes vezetési szintek felelősségét az Ált/20., az MN Fe. SZSZ. a kötelesség oldaláról szabályozza.

Az ügyeleti és más szolgálati személyek felelősségét az anyagi fegyelem védelme érdekében a PK HTPH-eknek kell megfogalmazniok részletesen belső parancsokban, szolgálati utasításokban.

A használatba adott cikkfélésegek megőrzési felelősségét a 7/1970. (IV. 1.) Korm sz. rendelet határozza meg.

A szabályzotakon túl fontosnak ítélem meg, hogy szakanyagaink megőrzését biztosítsák azzal is, hogy változás következzen be a káderképzésben. Előbbrelépés lehetne a káderképzésünkben, ha a felkészítésben az eddiginél nagyobb gondot fordítanak a társadalmi tulajdon védelmére, a negatív tapasztalatok ismertetésére.

Az ismétlődő nagyösszegű ruházati károk megelőzése érdekében megoldandó soron levő feladatok

Mindenek előtt célszerűnek tartanám az életnevelés eszközeinek, módszereinek eddiginél közelebb vitelét a fiatal jöendő szakállomány csapatmunkára való nevelése érdekében. A fiatal szakállományt a hivatás, a szakma iránti elkötelezettség érdekében az eddiginél következetesebben kell segíteni a munkája eredményes végzésében a csapatoknál is.

Az állapotért való felelősség erősítése, a nyilvántartás naprakészsége, a tárolás megbízhatósága, a ruházati cikkek személyhez kötésének előtérbe helyezése pozitív változásokat eredményezhet az anyagi fegyelemben. A belső ellenőrzés folyamatos és rendszeres végzése, a mulasztásokért az erkölcsi és anyagi elmarasztalás tényleges alkalmazása célravezetőbb megoldás lenne, mint a helyenként még tapasztalható jelenlegi nem egészen erkölcsös hallgatólagos megoldások.

Eredményhez vezetne az érvényben levő parancsok és utasítások, a gazdasági szabályozók következetesebb alkalmazása és a lehetőségekhez jobban igazodó készletképzés kialakítása is.

Előbbrelépést hozhatna a középirányító szervek részéről differenciált szigorító rendszabályok alkalmazása, következetesebb ellenőrzés életbeléptetése. Tudatosabbá kellene tenni a végrehajtó tagozatokban a mulasztással járó jogi következményeket az állapotért való felelősség jobb megértéséhez.

A nagyösszegű ruházati károk, rendkívüli események, a károk csökkentésének módszerei

Az alegységkörletckben alkalmazható jó módszerek többek között a rajszemlék szervezetté, a napirenddel kapcsolódóvá tétele.

A rajszemlékre a személyi állományt kellő differenciáltsággal kell felkészíteni. Alkalmazni kell a fokozatosságot és a komplexitást a ruházati készletek rajszemléken való ellenőrzésében.

Fontos teendőnek tartom, hogy a szakterület vezetője az ellátási követelmé-

nyeket az alegység szolgálatvezetők felé úgy fogalmazza meg, hogy azok teljesíthetősége, folyamata, rendszere a katona ellátottságának biztonságát erősítse.

A szakszerű szabályozottság, a példamutatás jó módszere lehet a károk csökkentésének. Alapvető változást hozhat a laktanyák életének, működési rendjének szabályzatokon alapuló betartása. A munkarendnek tükröződnie kell a mindennapi gyakorlati életben is.

A laktanyák ruházati raktárában alkalmazható jó módszer többek között, hogy az anyagkiadás, -visszavétel a raktárvezető személyes jelenléte mellett és okmány ellenében szabályszerűen történik. A ruházati anyagátvételt, leadást csak a jogosult személy hajtsa végre. Fontos, hogy az egységaktárnál egyedi ruházati cikkek cserélgetésének elejét vegyük. Az alegység szolgálatvezető ismerje a katonák öltözeti méreteit és a tényleges szükségletet tudja biztosítani a használóknál. Az alegység szolgálatvezető személyesen irányítsa, ellenőrizze a szükséges cseréket, úgy, hogy a katona ne károsodjon.

Fontos, hogy a raktár építménye, állapota, működésének rendje biztosítsa az anyagok mennyiségi és minőségi megővését. A raktártérbe lépés és a belső munka rendje, onnan való távozás szabályozottsága és betartása gyakorlattá váljon. A tárolótérben a csomagolóeszközök célirányos használata, a kurrens cikkek zárhatósága is feltétele a károk csökkenésének. A raktárban célszerű a cikkeknek érték és méret szerinti csoportosítása idénynek megfelelően.

A raktáros, mivel nem vezet a tárolt cikkekről nyilvántartást, különös gondot és figyelmet kell, hogy fordítson a kézbesítőkönyv naprakész vezetésére, a munkakörét érintő okmányokról legyen képes írásos elszámolást adni.

A Textiltisztító és Javító Üzemmel kapcsolatosan jól bevált módszer az átadás előtt a szennyes ruházati anyag meghatározott kötegelése, előre elszámolása, kellő csoportosítása. Az előkészítés során a számlálást hitelesített füzetben úgy célszerű összegezni, hogy a végmutatók azonosíthatók legyenek a kötegelt cikkfelelésekkel. A „megrendelő” kitöltése és az átadás előtt a súlyteteleket is pontosítani kell. A szennyes ruházat átadása a TJÚ megbízottja felé fontos része az előkészítő munkának, újabb lehetőség az ellenőrzésre, a tévedések, a károk megelőzésére.

A laktanyákba szállított tiszta ruházat átvétele sem történhet számolás nélkül. A fennmaradó tartozás elszámolása is csak hivatalos „hibajeggyel” történhet, amit azonnal be kell jegyezni a kézbesítőkönyvbe, és mint okmányt meg kell őrizni.

A szocialista versenymozgalom – ha jól kamatoztatjuk – szintén lehetséges a károk megelőzésére. Az MN kik. főfelügyelőjének 29. számú Utasítása III. fejezet 6. pont 36. alpontja részletesen előírja, hogy:

„... a katonák, alegységek fegyverzetét, technikai eszközeit, harc- és gépjárműveit, valamint egyéb felszerelési anyagát (ebbe tartozik a ruházati anyag is) a kiképzés menetében legalább két alkalommal a vállalást elfogadó parancsnok ellenőrizze, illetve ellenőriztesse, ... a kezelésükben levő technikai eszköz és egyéb felszerelések kezeléséből és megőrzéséből megfelelő és jó értékelést kapjon ...”

Az állomány szocialista versenymozgalomban elért eredményeinek elbírálására kijelölt bizottság tagjai között célszerű a ruházati szakterület felelőseit is funkcionáltatni. Úgy vélem, hogy a ruházati szolgálatban az anyagi károk nagysága és gyakorisága csak akkor mérséklődhet, ha az állapotért való felelősséget

magáénak vallja a szakállomány is, és feladatainak maradéktalanul képes lesz eleget renni. Ehhez elengedhetetlenül szükséges, hogy a ruházati szolgálat tevékenysége a jogi követelmények szélesebb ismeretén alapulva, az alapvető rendelkezése teljesítésének tudatában emelkedjen a végrhajítás magasabb szintjére, javuljon a belső ellenőrzések tartalma. Szükségszerű, hogy a ruházati szakállomány felkészítésében a szakosítás eddiginél jobb hatásfokkal érvényesüljön.

Létkérdése szolgálatunknak, hogy a ruházati anyagmozgatással járó számviteli szabályok betartásában, a bizonylati fegyelemben kedvező változás következzen be. Meggyőződésem, hogy a ruházati szolgálatban dolgozók képesek feladataik ellátására, de ehhez az eddiginél nagyobb odaadásra, szakszerűbb, pontosabb és önzetlenebb, áldozatkész munkavégzésre van szükség a nagyszegű ruházati károk megelőzése érdekében.